

22 718

OVSE-Assemblée

Nr. 9

VERSLAG VAN DE ZITTING 2000

Vastgesteld 28 augustus 2000

Van 5 tot en met 10 juli 2000 heeft de OVSE-Assemblée haar jaarlijkse zitting gehouden, ditmaal in het gebouw van de Roemeense Kamer van Afgevaardigden in Boekarest. Aan de zitting is deelgenomen door delegaties uit de parlementen van 49 lidstaten van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE) en door waarnemers uit Algerije, Egypte, Israël, Japan, Jordanië, Marokko, het Europees Parlement, de Parlementaire Vergadering van de Raad van Europa, de NAVO-Assemblée, de Assemblée van de West-Europese Unie, de Noordse raad, de Parlementaire Assemblée van de Economische samenwerking in het Zwarte Zee-gebied, en de Assemblée van het GOS.

De Nederlandse delegatie naar deze zitting bestond voor zoveel de Eerste Kamer betreft uit de leden Lycklama à Nijeholt (PvdA, voorzitter van de delegatie), Baarda (CDA) en Rosenthal (VVD), en voor zoveel de Tweede Kamer betreft uit de leden Albayrak (PvdA), Van den Doel (VVD), De Haan (CDA), Koenders (PvdA) en Meijer (VVD).

De zitting had het volgende verloop:

- Woensdag 5 juli: Voorbereidende vergadering van de griffiers van de delegaties.
- Donderdag 6 juli: Vergadering van het standing committee, plenaire zitting en vergadering van de vrouwelijke leden van de assemblee.
- Vrijdag 7 juli: 's Ochtends vergaderingen van de drie commissies van de assemblee. 's Middags hebben de Roemeense gastheren een excursie naar Snagov aangeboden.
- Zaterdag 8 juli: Voortzetting van de vergaderingen van de drie commissies.
- Zondag 9 juli: 's Ochtends afronding van de vergaderingen van de drie commissies; 's middags plenaire vergadering. 's Avonds heeft de Nederlandse zaakgelastigde, de heer Petri, een briefing voor de delegatie verzorgd.
- Maandag 10 juli: Afsluitende plenaire vergadering.

Standing committee

Aan het standing committee waren acht «supplementary items» voorgelegd. Dit committee is op grond van het reglement van de assemblee bevoegd te beslissen over het toevoegen van onderwerpen aan de agenda. Deze zijn hieronder vermeld, met de wijze van behandeling (bespreking in een commissie dan wel plenair) waartoe het standing committee heeft besloten.

- Ratificatie van het statuut van het internationaal strafhof: commissie voor democratie, mensenrechten en humanitaire aspecten.
- Ontwikkelingen in de Noord-Kaukasus: commissie voor politieke zaken en veiligheid.
- Belarus: commissie voor politieke zaken en veiligheid.
- Conferentie inzake stabiliteit in het gebied van de Kaspische Zee en de Zwarte Zee: plenaire vergadering.
- Zuid-Oost-Europa: commissie voor democratie, mensenrechten en humanitaire aspecten.
- Moldova: commissie voor politieke zaken en veiligheid.
- De «Ilascu-groep»: commissie voor democratie, mensenrechten en humanitaire aspecten.
- 25 jaar Slotakte van Helsinki: plenaire vergadering.

De penningmeester, de heer Graham (Canada), had het committee vooraf een verslag over het afgelopen jaar en de ontwerp-begroting voor het volgend jaar toegezonden. In de vergadering heeft hij eraan herinnerd dat de begroting aanvankelijk in Amerikaanse Dollars werd opgesteld. Vooral omdat het secretariaat van de assemblee in Kopenhagen is gevestigd en daar een groot deel van de uitgaven wordt gedaan, is enkele jaren geleden overgegaan op de Deense Kroon. Het afgelopen jaar zijn de Europese valuta, waaronder de Kroon, in waarde gedaald tegenover de Dollar. Als gevolg daarvan en van toegenomen activiteiten zijn onder meer de reiskosten sterk gestegen. De penningmeester stelde voor nu op Euro's over te gaan. Een belangrijke reden daarvoor is het referendum in Denemarken over de deelname aan de Euro, dat in het komend najaar zal worden gehouden. De penningmeester zei een waardevermindering van de Kroon niet uit te sluiten, indien die deelname door de Deense bevolking wordt afgewezen.

Het committee heeft na een uitgebreide discussie met het beleid van de penningmeester ingestemd en de ontwerp-begroting vastgesteld.

De democracy teams inzake Kosovo en het stabiliteitspact zijn in Boekarest voor het eerst bijeen geweest. Afgesproken is dat in de volgende vergadering van het standing committee verslag zal worden uitgebracht.

De assemblee zal in 2001 in Parijs en in 2002 in Berlijn bijeen komen. De Nederlandse delegatie heeft zich kandidaat gesteld voor de organisatie van de zitting in 2003, en de Britse voor die in 2004.

Plenaire vergadering donderdag

De vergadering is toegesproken door de voorzitters van de Kamer van Afgevaardigden en de Senaat van Roemenië, de heren Diaconescu en Quintus, en de president van Roemenië, de heer Constantinescu.

Vervolgens voerde de fungerend voorzitter van de OVSE-ministerraad, de Oostenrijkse minister van buitenlandse zaken **Ferrero-Waldner**, het woord. Vooraf had zij de assemblee een uitgebreid verslag ^{*1} van de activiteiten van de OVSE onder het Oostenrijkse voorzitterschap toegezonden. In haar inleiding herinnerde zij eraan dat het werk van de OVSE in

¹ Met * aangeduide documenten zijn in het Engels beschikbaar bij de Griffie voor de interparlementaire betrekkingen.

Zuidoost-Europa tegelijkertijd crisisbeheersing en crisispreventie is. Men zal een beroep op ons blijven doen onze bijdrage te leveren aan de versterking van de democratie, de rechtsstaat en een wilskrachtige, zelfbewuste burgermaatschappij; per slot van rekening levert die mentaliteit de beste garantie voor vrede en stabiliteit. In dit verband spelen vrije en eerlijke verkiezingen een rol. De gemeenteraadsverkiezingen in Kosovo in oktober a.s. zijn van groot belang. De OVSE heeft met anderen de taak op zich genomen de kiezers te registreren. Helaas moet worden geconstateerd dat het Servische volksdeel zich daarvan afzijdig houdt en dat de regering in Belgrado niet meewerkt aan registratie van kiezers in Servië.

Voor minderheden is de interne veiligheid van vitaal belang. Behoud van het recht zich vrijelijk te verplaatsen, beëindiging van de geweldsspiraal en het scheppen van omstandigheden waarin alle ethnische groepen veilig kunnen terugkeren – dat moeten onze hoofddoelstellingen zijn. De politieopleiding van de OVSE in Kosovo draagt bij aan de stabilisatie van de veiligheidssituatie. Die politie school is een succes.

In Bosnië-Herzegovina organiseert de OVSE de algemene verkiezingen op 11 november aanstaande. De minister verwachtte dat deze verkiezingen de laatste in Bosnië zullen zijn die door de OVSE worden voorbereid.

De Noord-Kaukasus was het moeilijkste probleem waarmee de OVSE zich geconfronteerd zag. Het reactiveren van de rol van de OVSE en de terugkeer van de OSCE Assistance Group blijkt moeilijker te zijn dan op grond van de complexiteit van de situatie mocht worden verwacht. President Putin en minister van buitenlandse zaken Ivanov hadden toegezegd dat de assistance group kon terugkeren naar een plaats op zo'n 50 km van Grozny. Maar de gesprekken met de Russische autoriteiten over de technische en organisatorische details van die terugkeer hebben geen resultaat opgeleverd. Dit is een van de oorzaken van de problematische veiligheidssituatie in Tsjetsjenië, die de afgelopen weken in het geheel niet is verbeterd.

Aansluitend heeft de minister vragen beantwoord. Vanuit de Nederlandse delegatie heeft mevrouw **Lycklama à Nijeholt** gezegd het eens te zijn met de uitspraak van de minister dat een veilige omgeving essentieel is voor minderheden. De minister had in haar verslag vermeld dat de politie school begin volgend jaar zo'n 4000 man zal hebben opgeleid, en ze had die school een succes genoemd. Kon ze aangeven waar die mensen terecht komen, bij de politie of elders? En wat werd bedoeld met de vermelding in het verslag dat aspirant-leerlingen van de school in toenemende mate de ethnische samenstelling van Kosovo weerspiegelen?

Minister Ferrero zei de school een succes te vinden omdat het een functionerend multi-ethnisch instituut is. Het was van groot belang dat de door de school opgeleiden bij de politie gingen werken; meer politieagenten waren hard nodig in Kosovo, meer rechters trouwens ook.

De heer **Koenders** heeft gevraagd wat wordt gedaan om te voorkomen dat de fouten, gemaakt bij de verkiezingen in Bosnië-Herzegovina, in Kosovo opnieuw worden gemaakt. Het gaat dan in het bijzonder om timing, certificatie en implementatie van de verkiezingen. De minister bleef daarop het antwoord schuldig.

De vergadering is toegesproken door de minister van buitenlandse zaken van Roemenië, de heer Roman. Hij heeft vervolgens vragen beantwoord.

De assemblee kent jaarlijks een prijs voor journalistiek en democratie toe aan journalisten die de beginselen van de OVSE op het gebied van mensenrechten en democratie bevorderen. Dit jaar is deze prijs toegekend aan de heer **Andrej Babitsky**, journalist van Radio Svoboda (Vrijheid) in Rusland. Vanwege zijn verslaggeving inzake de oorlog in Tsjetsjenië is hij in januari jl. gearresteerd en 40 dagen vastgehouden. Hangende het gerechtelijke onderzoek tegen hem mag hij Moskou niet verlaten. Hij was derhalve niet in staat de prijs in Boekarest in ontvangst te nemen. Dat deed nu zijn echtgenote, die een verklaring van hem voorlas. Daarin stelde Babitsky dat deze prijs een grote eer voor hem is en ook een bewijs dat zijn professionele activiteiten geen aaneenschakeling van fouten zijn, zoals de Russische autoriteiten beweren. In het Rusland van vandaag heerst een zeer primitieve houding ten opzichte van de journalistiek. In de ogen van president Putin zijn de media verplicht alle initiatieven van de staatsmacht te ondersteunen.

Waarom zijn reportages uit Tsjetsjenië zo veel kritiek van de regering hebben gekregen, is de heer Babitsky niet duidelijk. Uit het belegerde Grozny heeft hij slechts bericht over gebeurtenissen waarvan hij zelf getuige was. De machthebbers, zowel de militaire als de politieke, beweerden dat de hele burgerbevolking de Tsjetsjeense hoofdstad had verlaten – terwijl zich tezelfdertijd duizenden mensen in de stad bevonden, die genadeloos werd vernietigd. Hij kwam voortdurend gevallen tegen van zinloze, totale wreedheid waarop het Russische leger de burgerbevolking trakteerde.

Het ongemotiveerd fusillieren, mishandelen en martelen in de zgn. filtratiepunten – dat alles hoort nog steeds bij de dagelijkse routine van de Tsjetsjenië-oorlog – die doorgaat, alle beweringen van de generaals en politici dat de militaire acties beëindigd zijn ten spijt. Een oorlog die op deze wijze wordt gevoerd heeft ook geen kans beëindigd te worden. De overheid is ervan overtuigd dat massale slachtingen onder de burgerbevolking, inperking van de vrijheid en van de mensenrechten, en zelfs het volledig negeren ervan noodzakelijk zijn voor het herstel van de orde in Tsjetsjenië. De publieke opinie in het huidige Rusland steunt dit beleid, zonder te beseffen dat deze militair-politieke willekeur niet tot Tsjetsjenië beperkt hoeft te blijven.

De heer Babitsky denkt dat de actuele situatie van de mensenrechten in Tsjetsjenië niet alleen geen verbetering heeft ondergaan, maar zelfs ernstig is verslechterd. De steun van de Westerse politici heeft de vrije hand gegeven aan de Russische autoriteiten, die zich bevestigd zien in hun recht de orde in Tsjetsjenië te herstellen, waarbij ze alle waarden van de moderne beschaving aan hun laars lappen.

Radio Svoboda, waarvan hij correspondent is, is een onafhankelijke omroep die de ontwikkeling van de democratie in Rusland steunt. De pogingen hem uit te schakelen en het doorzetten van de strafvervolgning tegen hem zijn het gevolg van de ontevredenheid van de machthebbers met de houding van de omroep ten opzichte van de oorlog in Tsjetsjenië.

De heer Babitsky wilde zijn blijdschap over de prijs delen met alle collega's, medewerkers en luisteraars van Radio Svoboda. Zonder hun steun en hulp zouden deze woorden van dankbaarheid niet in deze zaal hebben kunnen klinken.

De donoren van de prijs zijn Den Berlingske Fond (Denemarken), Bertelsmann AG (Duitsland), Bonnier (Zweden), Southern Inc en Hollinger Inc (Canada) en Schibsted ASA (Noorwegen).

De Secretaris-generaal, de heer Kubis, de OVSE Hoge Commissaris voor de Nationale Minderheden, de heer Van der Stoel, de directeur van het

Office for Democratic Institutions and Human Rights, de heer Stoudmann, de coördinator van economische en milieu-activiteiten van de OVSE, de heer Price, en de vertegenwoordiger inzake vrijheid voor de media, de heer Duve, hebben verslag gedaan van hun activiteiten en vervolgens vragen beantwoord. Van laatstgenoemde is ook zijn inleiding * beschikbaar.

De vergadering is toegesproken door vertegenwoordigers van de andere parlementaire assembleën die aan de zitting hebben deelgenomen.

Commissies

In de drie Commissies zijn de rapporten * en ontwerp-resoluties besproken die door de rapporteurs (Commissie voor politieke zaken en veiligheid: de heer Hastings (Verenigde Staten), Commissie voor economische aangelegenheden, wetenschap, technologie en milieu: mevrouw Haering (Zwitserland), Commissie voor democratie, mensenrechten en humanitaire aspecten: mevrouw Burjanadze (Georgië) waren voorbereid. Thema van de rapporten was Good governance: regional cooperation, strengthening democratic institutions, promoting transparency, enforcing the rule of law and combating corruption.

Overeenkomstig het besluit van het standing committee is in de Commissie voor politieke zaken en veiligheid ook gesproken over de ontwerp-resoluties inzake Belarus, Moldova, en de Noord-Kaukasus, en in de Commissie voor democratie, mensenrechten en humanitaire aspecten over de ratificatie van het statuut van het internationaal strafhof, Zuid-Oost-Europa, en de «Ilascu-groep».

Vergadering vrouwelijke leden van de assemblee

De dames Attinger, adviser on gender issues van het secretariaat van de OVSE in Wenen, Griffiths, gender adviser van het ODIHR, en Lokar, voorzitter van de gender task force van het Stabiliteitspact, hebben verslag gedaan van hun activiteiten en vragen uit de vergadering beantwoord.

Aan de vergadering was een concept-verklaring * voorgelegd, die na een levendige discussie is aangenomen.

Plenaire vergaderingen zondag en maandag

De penningmeester heeft verslag gedaan over het afgelopen jaar en de begroting voor 2000 toegelicht. De vergadering heeft verslag en begroting uitgebreid besproken.

Vervolgens is gesproken over 25 jaar Slotakte van Helsinki en over een Conferentie inzake stabiliteit in het gebied van de Kaspische Zee en de Zwarte Zee, en is gestemd over de desbetreffende ontwerp-resoluties.

Ook is gestemd over de ontwerp-resoluties, voorgelegd door de drie commissies. Na stemming per paragraaf is de slotverklaring * aangenomen.

In het algemene debat heeft mevrouw **Lycklama à Nijeholt** vanuit de Nederlandse delegatie opgemerkt dat de zitting van de assemblee werd gekenmerkt door bereidheid tot goede samenwerking. Die samenwerking is essentieel in een wereld waarin ontwikkelingen als internationalisering en globalisering het belang van grenzen verminderen. Het ontstaan van nieuwe vormen van slavernij wordt vergemakkelijkt door deze ontwikkelingen. Mensen, in het bijzonder vrouwen en meisjes, worden in slechte

omstandigheden over grote afstanden versleept. Problemen als deze kunnen alleen worden opgelost door uitgebreide samenwerking van de landen die van deze onmenselijke handelsketen deel uitmaken.

Spreekster sprak de wens uit dat de assemblee haar activiteiten in de toekomst zou kunnen intensiveren. Het aannemen van resoluties in één jaarlijkse zitting is belangrijk, maar niet genoeg. Er zijn vergaderingen of zittingen tussendoor nodig, waar parlementariërs kunnen samenwerken, aan «fact-finding» kunnen doen, gebruik kunnen maken van hetgeen aan onderzoeksresultaten beschikbaar is, ontwikkelingen kunnen analyseren en bespreken, kunnen werken aan issues waarop onverwijld actie ondernomen moet worden, zoals de handel in mensen, en de OVSE-ministerraad kunnen vragen de noodzakelijke stappen te nemen.

Tenslotte heeft spreekster haar erkentelijkheid uitgesproken aan het adres van de scheidend voorzitter van de assemblee, mevrouw Degn (Denemarken). Zij heeft een duidelijk stempel op de assemblee gedrukt. Ze heeft de OVSE en de assemblee meer zichtbaar gemaakt, democracy teams ingesteld, en zich zeer voor de verbetering van de positie van vrouwen ingezet.

De secretaris-generaal van de assemblee heeft aan de vergadering verslag gedaan over de activiteiten van het secretariaat in het afgelopen jaar.

Tenslotte heeft de vergadering in een aantal bestuursvacatures voorzien. De heer Severin (Roemenië) is gekozen tot voorzitter van de assemblee. De dames Süssmuth (Duitsland) en Burjanadze (Georgië) en de heer Seleznev (Rusland) zijn voor een periode van drie jaar tot vice-voorzitters van de assemblee gekozen.

De voorzitter van de delegatie,
Lycklama à Nijeholt

De griffier van de delegatie,
Van Waasbergen